

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА
НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
24 ЛИСТОПАДА 2015 РОКУ**

ХАРКІВ – 2015

У процесі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів знання, вміння та навички з профілактики правопорушень учнів у загальноосвітніх навчальних закладах формуються через дисципліну „Соціально-педагогічна профілактика правопорушень”. Метою дисципліни є навчити майбутніх соціальних педагогів основним формам і методам роботи з важковиховуваними учнями та неблагополучними сім'ями. У курсі передбачається ознайомлення студентів: - з основними причинами виникнення злочинності та правопорушень неповнолітніх; - з особливостями особистості важковиховуваних учнів; - з особливостями сімейного виховання у благополучних і неблагополучних сім'ях, впливом сімейного неблагополуччя на формування особистості дитини; - з організацією спільної роботи школи, сім'ї, громадськості з профілактики правопорушень неповнолітніх у мікрорайонах школи.

Теоретичний аналіз соціально-педагогічної літератури дозволив визначити низку вмінь, оволодіння якими дозволить соціальному педагогу більш ефективно проводити роботу з профілактики правопорушень серед старшокласників у загальноосвітньому навчальному закладі: 1) вміти працювати в умовах міжвідомчої співпраці з підрозділами кримінальної міліції у справах дітей, іншими органами та установами, які здійснюють профілактику злочинності неповнолітніх, дитячої бездоглядності й безпритульності; 2) вміти постійно аналізувати причини і умови, що сприяють поширенню злочинності серед неповнолітніх; 3) при проведенні профілактичних заходів з дітьми вміти використовувати інтерактивні форми; 4) вміти проводити індивідуально-корекційну роботу з педагогічно занедбаними дітьми та підлітками, які вже скоювали протиправні дії, корекційну роботу з учнями, які мають ознаки агресивної поведінки; 5) вміти створити належні умови для забезпечення змістовного дозвілля та зайнятості дітей та учнівської молоді в позаурочний час; залучати органи учнівського самоврядування до проведення профілактичних заходів; залучати батьківську громадськість до процесу правового виховання учнів.

ПАЩЕНКО А.В.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ІЗ СІМЕЙ «ГРУПИ СОЦІАЛЬНОГО РИЗИКУ» ДО УМОВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Адаптація першокласників із сімей «групи соціального ризику» до навчання у загальноосвітньому навчальному закладі – одна з актуальних проблем соціальної педагогіки. Процес соціально-педагогічної адаптації – ключовий момент становлення дитини в якості суб'єкта навчальної діяльності. По-перше, тому, що в ході адаптації до навчання у загальноосвітньому навчальному закладі дитина отримує орієнтацію в системі поведінки як у школі, так і в класному колективі, яка надовго визначає подальшу долю її розвитку. По-друге, у ході цього процесу формується учнівський колектив з певним рівнем соціально-психологічної згуртованості, багажем навичок поведінки та

традицій. Взаємини у шкільному класі виступають могутнім засобом залучення особистості дитини до нових соціальних функцій, культури, норм поведінки, характерних для загальноосвітнього навчального закладу. Початок систематичного навчання в школі є вже стресовою ситуацією в житті дитини, це пов'язано з необхідністю адаптуватися до нових мікросоціальних умов. Цей процес супроводжується впливом зовнішніх як позитивних, так і негативних факторів, і різноманітними зрушеннями у функціональному стані, а це значною мірою впливає на психоемоційну сферу. Від благополуччя адаптаційного періоду під час вступу до школи більшою мірою залежить успішність подальшої соціальної діяльності дитини. Від того, як пройде процес соціальної адаптації до навчання в загальноосвітньому навчальному закладі, здебільшого залежить працездатність і успішність дитини в майбутньому.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив з'ясувати, що проблему соціальної адаптації досліджували багато зарубіжних і вітчизняних учених: А. Александрян, О. Беспалько, Л. Виготський, А. Зак, А. Капська, В. Крутецький, О. Кононко, А. Леонтєв, Р. Овчарова, Ю. Чернецька. Незважаючи на різноплановість теоретичних досліджень з питань соціальної адаптації, на практиці ж не вирішуються в повному обсязі проблему соціально-педагогічної адаптації першокласників із сімей «групи соціального ризику».

Недостатній рівень вивчення вищезазначеного аспекту проблеми, відсутність технологічного забезпечення та відповідних методичних рекомендацій щодо роботи соціального педагога з соціальної адаптації першокласників із сімей «групи соціального ризику» до умов школи, дають підстави для обґрунтування необхідності проведення дослідження в цьому напрямі.

З метою створення умов для успішної соціально-педагогічної адаптації першокласників із сімей «групи соціального ризику», нами розроблена відповідна програма соціально-педагогічної діяльності. За основу розробки програми нами було обрано характеристику етапів, запропоновану Р. Овчаровою.

Зміст програми передбачає здійснення роботи за трьома основними напрямками: робота з першокласниками «групи соціального ризику», робота з класними керівниками та робота з батьками, оскільки тільки комплексний вплив на всіх суб'єктів соціального середовища, в якому відбувається процес соціально-педагогічної адаптації першокласників із сімей «групи соціального ризику» в умовах загальноосвітнього навчального закладу, може забезпечити досягнення гарантованого позитивного результату – входження першокласників до нового соціального середовища.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка методичних рекомендацій для підготовки майбутніх соціальних педагогів до здійснення соціально-педагогічної діяльності з адаптації першокласників із сімей «групи соціального ризику» до умов загальноосвітнього навчального закладу.